

בס"ד. ש"פ שמות, מבה"ח שבט, ה'תש"כ

(הנחה בלתי מוגה)

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה¹, וידוע הדיוק בזה בדרושי רבותינו נשיאינו (בתורה אור², בתורת חיים³ ובאור התורה⁴), הרי כבר נאמר בפרשת ויגש⁵ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו, ולמה הוכפל בתורה ענין בואם מצרימה. ועוד צריך להבין, מהי ההוראה מכפל זה בעבודת ישראל בכל הדורות, שהרי התורה היא נצחית⁶ וכל עניני⁷ הם נצחיים בכל דור ודור, ובפרט שענין זה הוא בתולדות האבות והשבטים, וידוע⁸ שהאבות והשבטים הם שרשי כל הנשמות שבמשך כל הדורות, שהם ענפים מנשמות האבות והשבטים, ולכן, הנה בכל ענין שאירע אצל האבות והשבטים, יש הוראה על עבודת ישראל במשך כל הדורות.

ומבואר בהדרושים⁹, שכפל סיפור הירידה למצרים מורה על שני עניני ירידה והמשכה אצל יעקב, וכמ"ש¹⁰ ירוד ירדנו גו', ב' בחינות ירידה. דהנה, האבות הן הן המרכבה¹¹, וידוע שהו"ע המרכבה דאצילות¹², ובאצילות יש ב' מדריגות, ישראל סבא וישראל זוטא, דהיחוד דישראל סבא הוא עם בחינת תבונה, בחינת אותיות המחשבה, והיחוד דבחינת ישראל זוטא שהוא בחינת זעיר אנפין, הוא עם בחינת נוקבא, בחינת אותיות הדיבור. וזהו ענין ב' הירידות דיעקב (ישראל) למצרים, הירידה הראשונה היא בחינת יחוד ישראל ורחל, ישסו"ת, והירידה הב' היא בחינת יחוד יעקב ורחל, זו"נ. ומבואר בהדרושים¹³ ענין שתי הירידות בנוגע לכללות ישראל, שהו"ע גלות מצרים ושאר הגלויות. וזהו גם ב'

ואילך. אוה"ת שם ע' מא. ח"ז ע' ב'תעא
ואילך.

(9) מקץ מג, כ.

(10) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

(11) תו"א יתרו עג, א. ובכ"מ.

(12) תו"א פרשתנו שם מט, א ואילך.

תו"ח שם. אוה"ת שם ע' ז ואילך. ח"ז ע'
ב'תעו ואילך.

(1) ריש פרשתנו.

(2) פרשתנו מט, א.

(3) שם א, א.

(4) שם ע' ז.

(5) מו, ח.

(6) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(7) תו"ח שם. וראה גם תו"א ויצא כד, א.

(8) ראה תו"א שם נ, ד. תו"ח שם כה, א

הלשונות של עלי, ואנכי אעלך גם עלה¹³, דקאי על גאולת מצרים והגאולה העתידה לבוא. ועז"נ¹⁴ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שכללות ענין גלות מצרים וגאולת מצרים הוא בדוגמת הגלויות שלאח"ז והגאולה העתידה. והענין בזה, דכשם שבגלות שלאחרי מ"ת הרי ידוע שבעת התחלת הגלות התחילה כבר הגאולה, כמארז"ל¹⁵ געתה פרתו כו' נולד מושיען של ישראל, הנה כן הוא גם בגלות מצרים, שמיד בשעת הירידה הבטיח הקב"ה ואנכי אעלך גם עלה, והרי דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה¹⁶, והיינו, שישנה כבר הגאולה בפועל, אלא שצריך לגלותה מן ההעלם אל הגילוי. וכשם שכללות ענין הגלות והגאולה דמצרים הוא בשביל הענין דמתן תורה, כמ"ש¹⁷ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, כן הוא גם בגלות האחרון, שטעם אריכות הגלות הוא להיותו הכנה לגילוי פנימיות התורה שיהי' לעת"ל¹⁸.

והענין בזה, דהנה ידוע שע"י התומ"צ תופסים בהעצמות כו'. אמנם, איך אפשר שתהי' התפיסא בהעצמות, הרי הנשמה היא נברא ובעל גבול, ובפרט מצד ירידתה בגוף ונה"ב, שניתוספו גם ההעלמות וההסתרים שע"י הגוף ונה"ב כו', הנה על זה הוא ענין הגלות, כמארז"ל¹⁹ שאברהם אבינו בחר את ענין הגלות במקום הגיהנם, דכשם שענינו של גיהנם הוא לצרף ולזכך את הנשמה, כמו כור הברזל²⁰ המברר ומצרף את הכסף מן הסיגים שבו וכו', כמו"כ הנה ע"י שעבוד מצרים בעבודה קשה בחומר ובלבנים²¹ נעשה בירור וזיכוך הנשמה. אמנם, הבירור וזיכוך שנעשה ע"י גלות מצרים הוא רק בכדי להסיר את ההעלמות וההסתרים שנעשו מצד הגוף ונה"ב, אבל גם לאחרי זה, איך תוכל הנשמה שהיא נברא ובעל גבול, לחזות בנועם הוי"צ²². אך על זה הו"ע הלבוש דתומ"צ, שבהם מתלבש העצמות, ולכן עי"ז תופסים בהעצמות.

(ב) וביאור הענין, דהנה, ענין התומ"צ הוא לייחדא קוב"ה ושכינתו²³, שלכן אומרים לפני כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתו²⁴,

(20) ואתחנן ד, ו. מלכים-א ח, נא. ירמי'

יא, ד. תו"א שם. תו"ח שם.

(21) פרשתנו א, יד.

(22) תהלים כז, ד.

(23) ראה תניא פמ"א (נו, ב). ובכ"מ.

(24) ראה ספר הליקוטים להאריז"ל פ' ראה

טו, ח. ועוד. לקו"ת דרושים לר"ה נה, ג.

(13) ויגש מו, ד.

(14) מיכה ז, טו.

(15) איכה רבה פ"א, נא.

(16) ב"ר פמ"ד, כב. ועוד.

(17) פרשתנו ג, יב.

(18) ראה תו"א שם מט, א. תו"ח שם כד,

ב. אוה"ת שם ח"ז ע' ב'תעז ואילך.

(19) ב"ר פמ"ד, כא. תו"א שם מט, ב.

וידוע שכדי לפעול יחוד ב' ענינים צריך להיות נמשך מבחי' שלמעלה משניהם, וזהו שע"י קיום התומ"צ פועלים יחוד קוב"ה ושכינתי', כיון שע"י קיום התומ"צ מגיעים בהעצמות שלמעלה מבחינת קוב"ה ושכינתי', סוכ"ע וממכ"ע. וזהו מ"ש²⁵ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך גו', דהדברים האלה קאי על התורה, כמארוז"ל²⁶ בדברי תורה הכתוב מדבר, ועז"נ אשר אנכי מצוך גו', אנכי דייקא, אנכי מי שאנכי²⁷, עצומ"ה ית', ואח"כ כתיב²⁸ וקשרתם לאות גו', והוקשה כל התורה כולה לתפילין²⁹, דקאי על המצוות שבתורה³⁰, והיינו, שע"י התורה והמצוות תופסים בעצמותו ית'. אך צריך להבין³¹ מ"ש לעיל מיני³² ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, דכיון שחשיב סדר העלויות מלמטה למעלה, תחילה האהבה דבכל לבבך, ולמעלה מזה האהבה דבכל נפשך, ולמעלה מזה ובכל מאדך, הרי מובן שכן הוא גם במ"ש לאח"ז והיו הדברים האלה גו' וקשרתם גו', שענין התומ"צ הוא למעלה גם מבחי' בכל מאדך. ובלאה"כ אי אפשר לומר דמ"ש והיו הדברים וגו' הוא למטה מבחי' בכל מאדך, שהרי העבודה דתומ"צ צריכה להיות בשמחה ובטוב לבב³³, ואם נאמר שזהו"ע של ירידה ממדריגתו הקודמת דבכל מאדך, איך אפשר שתהי' העבודה בשמחה. ועכצ"ל שענין והיו הדברים האלה גו' הוא במדריגה נעלית יותר מבחי' האהבה דבכל מאדך, ומעלה זו נרגשת בנשמה גם כפי שהיא מלובשת בגוף ונה"ב, ולכן אפשר שהעבודה דתומ"צ תהי' בשמחה וטוב לבב.

ג) **ויש** לבאר תחילה ענין ואהבת גו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, דהנה, ענין האהבה הוא עיקר עבודת האדם, כמאמר³⁴ לית פולחנא כפולחנא דרחימותא, ויש בה ג' בחינות, שהם כנגד הג' בחינות שבכללות ההשתלשלות, ממכ"ע, סוכ"ע, ועצמות אוא"ס דכולא קמי' כלא חשיב³⁵.

את ה' אלקיך תרע"ו (סה"מ תער"ב-תרע"ו)
 ס"ע קכג ואילך).
 (32) ואתחנן שם, ה.
 (33) תבא כח, מז. וראה תניא פכ"ו (לג, א).
 (34) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.
 לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.
 (35) ראה גם סה"מ תר"ס ע' נד ואילך.

(25) ואתחנן ו, ו.
 (26) ראה ספרי ופרשי"ש, ז. שו"ע
 אדה"ז או"ח סקני"ו סט"ז. הלי' ת"ת פ"ג ס"ב.
 (27) ראה לקו"ת פינחס פ, ב. ובכ"מ.
 (28) ואתחנן שם, ח.
 (29) קידושין לה, א.
 (30) ראה לקו"ש ח"ט ע' 79 הערה 3.
 (31) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה ואהבת

והענין בזה, דהנה, אור הממלא הוא אור פנימי, וענין הפנימיות בגשמיות פירושו שהאור נמצא בפנימיות בכלי, אך ההבחנה על ענין הפנימיות ברוחניות היא, שהלבוש (הכלי) פועל על המתלבש בו (האור). דהנה, מבואר בכ"מ³⁶ ענין אור הממלא שהוא אור פנימי, שהוא דוגמת הכחות פנימיים המתלכשים באברי גוף האדם, כח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן כו', שכל כח פנימי יש לו אבר מיוחד המתלבש בו. אמנם, ענין זה אינו מורה עדיין על הפנימיות, שהרי גם כח מקיף יכול להיות שייך לאיזה כלי ואבר מיוחד, אע"פ שנמצא בו בדרך מקיף. ובפרט ע"פ משנת"ל שההבחנה על ענין הפנימיות הוא שהכלי פועל על האור, הרי בודאי שענין זה שכל כח יש לו אבר מיוחד אינו מורה עדיין על הפנימיות. ולכן יובן זה מכללות ענין התלבושות הנשמה בגוף, שההתלבושות היא בדרך פנימיות. דהנה, הנשמה גם כמו שהיא למעלה טרם שמתלכשת בגוף, יש בה כל הכחות הפנימיים, שכל ומדות, ראי' ושמיעה כו', אלא, שבהיותה למעלה הנה כל כחותי' הם בעיני רוחניות ואלקות, וכשמתלכשת בגוף אזי כחותי' הם בעינים גשמיים, שמשכלת ורואה כו' בעינים גשמיים. ונמצא, שהגוף פועל על כחות הנשמה, שמשנתים מכמו שהיו קודם, שהרי קודם התלבושותה בגוף היו ברוחניות ובהתלבושותה בגוף הרי הם בגשמיות, ויתירה מזה, שגם כחותי' הרוחניים, כמו השגתה באלקות, אינם כמו שהיו בהיותה למעלה קודם התלבושותה בגוף. וזהו שהתלבושות הנשמה בהגוף היא בדרך התלבושות פנימית, שהרי הלבוש פועל על המתלבש בו. וכן הוא גם לאידך גיסא, שהמתלבש פועל על הלבוש, כמבואר בספרי המחקר (והובא בכ"מ³⁷) שע"י השגת השכל ביגיעה והשתדלות נעשים קמטים כמוח הגשמי. ומזה יובן גם בענין אור הממלא, שהוא אור פנימי המתלבש בעולמות, שלכן פועלים העולמות על האור, והיינו, שהאור האלקי מתעלם ומסתתר מצד התלבושותו בעולמות וכלים, וכמ"ש³⁸ אכן אתה א"ל מסתתר, ואין הכוונה שמסתתר מהכלים לפי שהוא למעלה מהם, שהרי ענין זה שייך באור הסובב, אבל אור הממלא נמצא ומתלבש בכלים, והם מסתירים עליו, וכן בנבראים, שהאור האלקי נמצא בהם ומחי' אותם, ונרגש בהם שיש בהם חיות, לפי שנמצא בהם בהתלבושות, ומ"מ אינם מרגישים שהחיות הוא אלקות, וזהו מצד העולם וההסתר שהם מסתירים על האור. וזוהי פעולת הלבוש על האור המתלבש בו, שאינו נרגש שהוא אור וחיות אלקי.

(38) ישעי' מה, טו.

(36) ראה לקו"ת אמור לא, א ואילך.

(37) סה"מ תרצ"ז ע' 254. וש"נ.

והנה ע"י ההתבוננות באור הממלא מתעורר האדם באהבה לאלקות, והו"ע האהבה דבכל לבבך, שענינה הוא כמ"ש³⁹ לאהבה את הוי' אלקיך גו' כי הוא חייך, דכשם שהאדם אוהב את חיי נפשו, כמור"כ כשיתבונן שחיות העולמות הוא אלקות, אזי ירצה באלקות לפי שזהו חיותו. ומובן, שהאהבה שע"י התבוננות זו אינה באופן שירצה לצאת מן העולם (ארויסגיין פון וועלט), דמאחר שאינו מרגיש את האלקות מצד עצמו כפי שהוא למעלה מהתלבשות בעולמות, אלא כל הרגשתו היא רק באלקות שבעולמות, הרי לא ירצה לצאת מהעולם, אלא רצונו הוא שהאלקות שבעולמות יהי' בתוקף ההתגלות ושלא יהי' בהעלם והסתר כו'. והנה, אהבה זו שרוצה בהחיות האלקי פועלת עליו שלא ירצה בשום דבר אחר כלל, שהרי כל הענינים הם רק טפלים, והעיקר הוא החיות האלקי, ולכן, הנה לא זו בלבד שלא ירצה בדבר הפכי, אלא שגם עניני הרשות, אכילה ושתי' ושאר צרכיו, ירצה בהם רק מצד החיות האלקי שבזה. ואהבה זו נקראת בכל לבבך, כמרז"ל⁴⁰ בשני יצריך, והיינו לפי שאהבה זו שייכת גם לנה"ב, דמאחר שאין ענינה לצאת מהעולם, אלא לרצות בחיות האלקי שבעולמות, הרי זה שייך גם לנה"ב, כיון שגם מצד נה"ב צריך לרצות בהחיות, כאדם שאוהב חיי נפשו.

ד) ולמעלה מזה היא האהבה דבכל נפשך, שהיא האהבה הבאה מצד ההתבוננות באור הסובב. דהנה, אור הסובב הוא אור המופלא ומובדל מעולמות, אך מצד שרש הנשמות למעלה בקודש כו', הנה ע"י ההתבוננות יכולים הם להשיג גם באור הסובב אופן הפלאות איך שמופלא מהעולמות כו'. וע"י התבוננות זו הרי הוא מתעורר באהבה דבכל נפשך, שענינה הוא לצאת מהעולם, דמאחר שהוא מרגיש את אור הסובב איך שמופלא כו', אזי מתעורר בנפשו לצאת מהגוף והעולם וליכלל באור הסובב שהוא מופלא כו'. ואהבה זו נקראת בכל נפשך, וכמרז"ל⁴⁰ אפילו נוטל את נפשך, שזהו"ע המס"נ לצאת מהגוף וליכלל באו"ס.

אמנם ידוע שגם באור הסובב יש בכללות ב' מדריגות. דהנה, יש בחי' באור הסובב שעם היותו מופלא מעולמות, מ"מ, הרי הוא שייך לעולמות, שלכן נקרא בשם סובב לעלמין⁴¹. אך אמיתית ענין הסובב הוא למעלה לגמרי מגדר שייכות אל העולמות, גם לא להיות בבחינת סובב

עה"פ.

(39) נצבים ל, כ.

(40) משנה ברכות נו, א. ספרי ופרש"י (41) ראה תו"א מג"א צח, ב. ובכ"מ.

להם. וזהו כללות ההפרש בין מקיפים הפרטים למקיף הכללי, דמקיפים הפרטים, עם היותם מקיפים, מ"מ, יש להם שייכות להעולמות, ולכן הם מקיפים פרטים. ובוזה יובן מ"ש בע"ח⁴² שהקו נמשך ומתעגל ונמשך וחוזר ומתעגל כו', והיינו שהעיגולים נמשכים מהקו, ולכאורה אינו מובן, הרי הקו הוא אור ממלא שהוא אור פנימי, וכידוע⁴³ שהקו נקרא בשם שכינה על שם ששוכן ומתלבש כו', וא"כ איך אפשר שיהיו העיגולים נמשכים מהקו. אך הענין הוא, לפי שהמקיפים פרטים יש להם שייכות לעולמות, ולכן הם שייכים לאור פנימי, אור הקו. אמנם אמיתית ענין הסובב הוא המקיף כללי שאין לו שייכות לעולמות כלל, וכולא קמי' כלא חשיב. וזהו ענין האהבה דבכל מאדך, שהיא מצד אמיתית ענין הסובב, שהוא בחינת אור א"ס שקודם הצמצום.

ה) **וביאור הענין**, דהנה ידוע בפירוש אור א"ס⁴⁴, שהתואר א"ס הוא בהאור ולא בהעצמות, ומה שנקרא אור א"ס אין הכוונה אור של הא"ס, שלפי זה יהי' תואר הא"ס על העצמות, אלא הכוונה היא שהאור הוא בבחי' א"ס. והיינו, שהתואר א"ס שייך לומר על דבר שהוא בגדר התפשטות, שבזה אפשר להיות ב' אופנים, אם התפשטותו היא בהגבלה או שהתפשטותו היא בלי גבול, ועל זה שייך לומר שא"ס להתפשטותו, אבל העצמות שאינו בגדר התפשטות כלל, הנה על זה אינו שייך לומר התואר א"ס. ועד"מ באור השמש שהוא בגדר התפשטות, שמתפשט בכו"כ מקומות, הרי שייך שיהי' ב' אופנים, אם מתפשט בהגבלה או שמתפשט בכל מקום בלי גבול, אבל עצם מאור השמש שאינו בבחי' התפשטות כלל, לא שייך לומר בו שא"ס להתפשטותו. וכן הוא גם בנפש, שענין ההתפשטות שייך רק בכחות ובחיות הנפש, אבל עצם הנפש אינו בגדר התפשטות. וכמו"כ יובן למעלה, שלא שייך לומר א"ס על העצמות, ורק על האור שהוא בגדר התפשטות שייך לומר שא"ס להתפשטותו.

ועוד טעם שצריך לומר על האור שהוא א"ס, להורות שלא זו בלבד שא"ס להתפשטותו, אלא שבכללות הוא בבחי' א"ס. דהנה, גם דבר שמתפשט ונמשך בכל מקום (א"ס להתפשטותו), אם הוא בגדר

סה"מ שבט ע' רסג).

44) ראה גם לקו"ת פקודי ז, ב. המשך תרס"ו ע' קעב ואילך. סה"מ עזר"ת ס"ע קמט ואילך. ובכ"מ.

42) שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.
43) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רלד ואילך. אוה"ת האזינו ע' א'תתכג. המשך וככה תרל"ז פכ"ז (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תמה ואילך). ד"ה באתי לגני תשי"א פ"א (תו"מ

המשכה, אינו אמיתית ענין א"ס, כי, להיותו בגדר המשכה, הנה בכל מקום שנמשך הרי הוא בגדר סוף, אף שגם לאח"ז הרי הוא נמשך בעוד בחינות. ויובן זה מענין אור הקו שהוא קו קצר, והיינו, שעם היותו נמשך ומתפשט בכל העולמות, הרי הוא קו קצר ואינו אמיתית ענין הא"ס, וכידוע⁴⁵ שהקו יש בו ראש וסוף, ומצד זה נעשה על ידו מעלה ומטה גם בעולמות, שהעולמות שהם מבחינת ראשית הקו הקרוב להעיגול הם בבחי' מעלה, והעולמות שהם מתחתית הקו הם בבחי' מטה. ומה שלעתיד יהי' הקו בשוה מתחילת המשכתו ועד סופו, הרי זה לפי שגם בתחתיתו יהי' דבוק בהעיגול כידוע, אבל עכשיו יש בו חילוקי מדריגות. וכיון שיש בו חילוקי מדריגות, הרי הוא בגדר ראש וסוף, והיינו, שכל בחינה מסתיימת ולאחרי סיומה נמשכת בחינה שני'. וטעם הדבר, כי, להיותו בגדר המשכה, שיש לו תחילה, הנה בהכרח שיהי' לו סוף, וכמ"ש רבינו⁴⁶ בשם ספר פלח הרמון להרמ"ע⁴⁷ שכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון, שרבים מן הנמצאים יהיו נצחיים ברצון הבורא (שהרי ענין הנצחיות ישנו גם בנבראים וכמו כח ההולדה שמוליד דור אחרי דור), ואין שום אחד מהם קדמון כקדמותו ית' ח"ו, וכמו"כ הוא גם בענין הקו, דעם היותו נצחי, והיינו שנמשך ומתפשט בכל העולמות (א"ס להתפשטותו), מ"מ, אינו קדמון, שהרי יש לו תחילה, ומצד זה הרי הוא באמת בגדר סוף, דמאחר שיש בו חילוקי מדריגות, הרי יש בו ראש וסוף (כנ"ל). אבל או"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' א"ס ממש, שאין בו ראש וסוף, וכדאיתא בע"ח⁴⁸ שלא הי' בו ראש וסוף כו', שזהו אמיתית ענין א"ס, שבכללותו הוא בבחי' א"ס (לא רק שא"ס להתפשטותו), שאין בו ראש וסוף מעלה ומטה ואינו בגדר ספירות כלל כו'. והיינו, דעם היות שבהאור שלפני הצמצום כלולים כל פרטי המדריגות דהשתלשלות שלאחרי הצמצום, מ"מ, בהיותם כלולים באו"ס הרי הם כולם בשוה. וע"ד המבואר⁴⁹ בענין בחינת עקודים, שכולם עקודים בכלי אחד ואין בהם התחלקות, ומזה יובן במכש"כ בענין הספירות והמדריגות כמו שהם קודם הצמצום. וזהו גם כללות ההפרש בין אצילות לאור⁵⁰, או בין אצילות הפרטית ואצילות הכללית, דאצילות הפרטית, עם היותה בל"ג,

(48) שם.

(49) תו"א נח י, ג. תו"ח בראשית יח, א. ובכ"מ.

(50) ראה גם סה"מ תרע"ח ע' סט. ע' רח.

(45) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב. סה"מ תרנ"ז ע' רל. המשך תרס"ו ע' מט. ובכ"מ.

(46) לקו"ת פקודי שם. ובכ"מ.

(47) שער ד פרק ג.

וכמבואר בלקו"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים⁵¹ שעולם האצילות הוא בל"ג ומצדו אי אפשר שיהי' הגבלה, וההגבלה דבי"ע נעשית מצד הפרסא דוקא, מ"מ, אין זה ענין א"ס, שהרי באצילות ישנם עשר ספירות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר⁵², ויש בהם התחלקות מדריגות, שאינו דומה האור דחכמה להאור דבינה, וכן הוא בשאר הספירות, משא"כ באצילות דכללות, שהוא האור שקודם הצמצום, הרי אין בו התחלקות כלל, והכל בהשוואה כנ"ל, והוא ע"ד ענין ע"ס הגנוזות⁵³, ולמעלה יותר. וכידוע שכללות ההפרש בין האור שקודם הצמצום להאור שאחרי הצמצום הוא דוגמת החילוק בין אור ושפע, דשפע הוא מציאות דבר, וכמו"כ הוא כללות ההמשכה שאחרי הצמצום, גם בחינת העיגולים, שהם איזה מציאות כו', וכנ"ל שגם הסובב יש לו איזה שייכות להעולמות. ואמיתית ענין האור הוא האור שקודם הצמצום, שאינו מציאות כלל, אלא הוא גילוי העצם, והוא כמו העצם (כידוע שהאור הוא מעין המאור), ולכן הוא בבחי' א"ס ממש. וזהו הטעם שבענין האור צריך להדגיש ולומר שהוא א"ס, דמאחר שהוא בגדר המשכה, הרי לכאורה הי' צריך לומר דיש בו ראש וסוף, וכדוגמת ההמשכות שלאחרי הצמצום, דעם היות שמתפשטים בכל מקום מ"מ הם בגדר ראש וסוף, ולכן אומרים שהאור הוא א"ס, לפי שהוא מעין המאור, כנ"ל.

וכיון שנש"י שרשם למעלה מעלה כו', לכן יכולים הם להתבונן ולהרגיש גם בחינת אוא"ס ממש, שאין שייך בו גם ענין ההפלאה מעולמות, שהרי כולא קמי' כלא חשיב, ואינו בגדר העולמות כלל. ומצד התבוננות זו האדם מתעורר באהבה דבכל מאדך שהיא בל"ג, והיינו, דכיון שהאהבה באה מצד ההתבוננות בענין אוא"ס, לכן גם האהבה היא בלי גבול, שאין בה שום הפסק ושינוי כלל.

(1) **והנה** לאחרי שנאמר ואהבת גו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ממשך בכתוב והיו הדברים גו' וקשרתם גו', שהו"ע קיום התומ"צ שלמעלה גם מבחינת בכל מאדך, ולכן העבודה דתומ"צ היא בשמחה ובטוב לבב, לפי שהיא למעלה גם מהאהבה דבכל מאדך, כי, האהבה דבכל מאדך היא מצד האור שקודם הצמצום, ואילו ע"י התומ"צ תופסים בהעצמות ממש.

51) לקו"ת שה"ש מג, סע"ג ואילך. וראה
 52) ספר תרכ"ז ע' צו ואילך. תרכ"ח ע' קמה.
 53) ראה המשך תער"ב ח"א ע' לג ואילך.
 ובכ"מ.
 52) ספר יצירה פ"א מ"ד.

והענין בקצרה, דהנה אמרו רז"ל⁵⁴ יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וידוע הרמז בזה דחיי עוה"ב הם בחינת כל, דהנה, כל קאי על ספירת היסוד כידוע⁵⁵, ויפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי עוה"ב היינו שהתשובה ומעשים טובים הם למעלה מבחינת כל. וזהו גם מ"ש³³ עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, כי, בבחי' כל יש ריבוי מדריגות, ותומ"צ הם למעלה גם מבחי' היותר עליונה שבכל, שזהו מרוב כל, מריבוי המדריגות שבבחי' כל.

והענין בזה, דהנה, יסוד הו"ע ההשפעה, שזהו ג"כ הטעם שספירת היסוד נקראת בשם טוב⁵⁶, ויש בזה ריבוי מדריגות, בחי' יסוד ז"א המשפיע במלכות, ולמעלה יותר, בחי' יסוד אבא, שעל ידו היא ההשפעה מספירת החכמה שהיא ראשית האצילות. ולמעלה יותר בחי' יסוד אריך שהו"ע ההשפעה מבחי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות. ועז"נ⁵⁷ ובטובך הגדול ישוב חרון אפך, והיינו, שמצד ההשפעה מבחי' שלמעלה מהשתלשלות מתבטלים כל הקטרוגים. ויובן זה עד"מ מענין השפעת הרב לתלמיד, שהרב משפיע לתלמידו היותר מעולה, ותלמיד זה משפיע לתלמיד קטן ממנו וכו', עד שנמשך השכל לתלמיד היותר קטן. והנה, כאשר ישנו קטרוג על השכל, שהו"ע הקושיא, הנה אצל תלמיד קטן הרי גם קושיא קטנה ביותר מונעת ומעכבת עד שאפשר שיתבלבל מצד הקושיא, אמנם, אצל תלמיד היותר מעולה, הנה הקושיא הקטנה אינה מבלבלת לפי שיוכל לתרץ את הקושיא, אבל כאשר ישנה קושיא גדולה ביותר הרי זה מבלבל גם את התלמיד היותר נעלה, ואז צריך שהרב ישפיע עוד פעם את השכל, וע"י השפעת השכל ממקורו תבטל הקושיא כו'. וכמו"כ יובן למעלה, שמצד ההשפעה דיסוד אריך שהוא למעלה מהשתלשלות (דעם היות שהוא שרש הנאצלים, הרי זה שרש הנאצלים כפי שהוא למעלה מהשתלשלות), אזי מתבטלים כל הקטרוגים, והיינו, שגם לאחרי שנמשך בהשתלשלות מתבטל הקטרוג. וכמו במשל הנ"ל, שכאשר הרב משפיע עוד פעם את השכל, הנה עי"ז מתבטלת הקושיא גם אצל התלמיד היותר קטן, והיינו, ע"י ביטול התלמיד להרב ששפתותיו

54) אבות פ"ד מ"ז.

55) ראה זהר ח"א יז, רע"א. לא, סע"א.

56) ראה סידור עם דא"ח מז, ד. אוה"ת

57) נ"ך ח"א ע' קג. וש"נ.

57) תפלת השחר (רבוננו של עולם). תפלת

מוסף דר"ה (סדר זכרונות).

מוסף דר"ה (סדר זכרונות).

נוטפות מר⁵⁸, שהרי בשעת ההשפעה התלמיד הוא בתכלית הביטול, שאינו חושב גם אודות ההשגה, ורק מקבל את דברי הרב, ולכן הרי הוא מקבל את השכל באופן שמתבטלים כל הקושיות, ואח"כ בצאתו מהרב, הרי הוא מתבונן בהשגה, עד שנעשית מונחת אצלו בלי שום קושיא. ועד"ז יובן למעלה, שמצד בחינת טובך הגדול, שהוא יסוד אריך, ישוב חרון אפך, ומתבטלים כל הקטרוגים גם לאחרי שנמשך בהשתלשלות. וזהו ענין רוב כל, דהיינו בחי' טובך הגדול. ועז"נ עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שקיום התומ"צ הוא למעלה גם מבחי' טובך הגדול, כי, טובך הגדול, בחי' יסוד אריך, שהוא מקור כל ההשפעות, הרי הוא אור וגילוי בלבד, וגם בשרשו הרי הוא מגיע בבחי' אור וגילוי בלבד, עד להאור שקודם הצמצום, משא"כ תומ"צ שהם תופסים בהעצמות, ולכן צריכים לקיימם בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. וזהו גם שקיום התומ"צ הוא למעלה גם מבחי' האהבה דבכל מאדך, כי, האהבה דבכל מאדך, עם היותה בלי גבול, הרי היא מגעת רק בהאור, דהנה, ענין האהבה הוא התשוקה והצמאון, והיינו, שגם האהבה דבכל מאדך שאינה במורגש (שהרי אילו היתה במורגש, היתה מוכרחת להיות בהגבלה, והי' בה שינוי והפסק, וכיון שהאהבה דבכל מאדך היא בל"ג, הרי אינה במורגש), הרי היא בבחי' תשוקה, ועדיין אינו מרוה בזה את צמאונו, והיינו, לפי שגם האהבה דבכל מאדך היא בבחי' האור והגילוי בלבד, ולכן שייך בזה ענין התשוקה והצמאון, משא"כ בקיום התומ"צ שע"ז הוא מרוה את צמאונו (ולא שייך בזה ענין התשוקה), שזהו לפי שע"י התומ"צ תופסים בהעצמות.

ז) **וזהו** ג"כ מה שע"י התומ"צ פועלים יחוד קוב"ה ושכינתו, והיינו, שנעשה היחוד בכל המדריגות דקוב"ה ושכינתו עד רום המעלות⁴³. דהנה ידוע ששכינתו היא בחי' המלכות, וקוב"ה הוא בחי' ז"א, שנקרא מלכא קדישא, ועל זה אמרו⁵⁹ כל נשמתא הוה קיימא קמי מלכא קדישא. וענין קוב"ה ושכינתו למעלה יותר הוא בחינת חו"ב, ולמעלה יותר הוא בחינת עתיק ואריך. דהנה, בחי' עתיק ואריך יש בכל אחד מהם ב' הפכים. בחי' עתיק שנקרא עתיק יומין, הרי יומין הוא בחי' גילוי, ועתיק היינו מה שנעתק מהם⁶⁰. וכן בחי' אריך שנקרא אריך אנפין,

(58) פסחים קיז, א. שבת ל, ב. וראה ד"ה
לכה דודי תרפ"ט ס"ב (סה"מ תרפ"ט ע' 83).
(59) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בסה"מ תרצ"ו ע' 62.
(60) ראה לקו"ת אמור לא, ד. ובכ"מ.
ועוד.

הרי אנפין (פנים) הוא בחי' ציור אדם שזהו בחי' הגבלה, ואריך ה"ה בחי' בל"ג. אמנם, אף שבשניהם יש ב' ענינים הפכים, יש הפרש גדול ביניהם, דבבחי' אריך הרי האריך שייך לאנפין, והיינו שהאנפין הם באריכות, והו"ע הספירות כמו שהם בשרשם, שזהו בחי' אריך שהוא שרש הנאצלים. אמנם בחי' עתיק אינה שייכת ליומין, ואדרבה, שנעתק מבחי' יומין. ועם היות שזה גופא שאומרים שהוא נעתק מהם מורה שיש לו איזה שייכות אליהם, אבל מ"מ הרי הוא נעתק מהם. וגם היומין כפי שהם בבחי' עתיק הרי הם בהעתקה. וב' בחינות אלו, עתיק ואריך, הו"ע קוב"ה ושכינתו'. ולמעלה יותר ענין קוב"ה ושכינתו' הו"ע הקו והאור שקודם הצמצום, דהקו נקרא בשם שכינה, והאור שקודם הצמצום הוא בחי' קוב"ה. וענין התומ"צ הוא לפעול יחוד קוב"ה ושכינתו' בכל המדריגות, עד גם במדריגה היותר נעלית, והיינו לפי שהם למעלה גם מבחי' קוב"ה כמו שהוא באור שקודם הצמצום, וכנ"ל שתומ"צ תופסים בהעצמות, ולכן יכולים הם לפעול היחוד בכל המדריגות דקוב"ה ושכינתו'.

(ח) **וזהו** ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, וכיון שהתורה היא נצחית וישנה בכל דור, הרי כשם שגלות מצרים הי' הכנה למ"ת, והיינו לפי שע"י מ"ת תופסים בהעצמות, ובשביל זה הי' כדאי כל הגלות, הנה כך גם בגלות זה האחרון, שכל אריכות הגלות הוא הכנה לגילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא, כידוע שבמ"ת נתגלה רק גליא דתורה, וגילוי פנימיות התורה יתגלה ע"י משיח⁶¹, וכמ"ש⁶² ישקני מנשיקות פיהו, ופירש"י שהו"ע טעמי תורה שיתגלו לעתיד, ובשביל זה הוא כל אריכות הגלות, בכדי לזכות לגילוי פנימיות התורה, ע"י משיח צדקנו, שיבוא לגאלנו בקרוב ממש.

61) ראה לקו"ת צו יז, א. ד"ה והמשכילים וש"נ.
 62) (ת"מ חכ"ח ע' 31 ואילך). (שה"ש א, ב.)